

УДК 343.3
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2023.22>

Б. В. Бондар

orcid.org/0009-0003-2708-1568

*аспірант кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Постановка проблеми. Вторгнення Російської Федерації на територію України підкреслило необхідність посилення кримінального законодавства у частини злочинів проти основ національної безпеки, як для самої держави Україна, так і для її союзників та партнерів. З огляду на вищесказане, видається актуальним аналіз кримінально законодавства країн Європейського Союзу. Це насамперед, дає можливість виділити певні рекомендації стосовно формування кримінального законодавства у сфері захисту національної безпеки. Отже, для отримання порівняльної характеристики злочинів проти основ національної безпеки необхідно провести глибокий аналіз нормативного матеріалу країн Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кузнецов В.В., Сийпловіч М.В., Несгерова І.А. провели аналіз сучасного стану кримінального законодавства щодо злочинів проти основ національної безпеки України [1, с. 483]. У статті Чувакова О.А. було досліджено питання, які стосуються вдосконалення кримінально-правової охорони національної безпеки України [2, с. 36]. Томчук І.О. окреслив основні недоліки кримінального законодавства України на підставі порівняльної характеристики правових норм зарубіжного та вітчизняного законодавства [3, с. 189].

Актуальність проблеми. Аналіз матеріалів Єдиного державного реєстру судових рішень, свідчить про значну кількість кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки, тож порівняльний аналіз вітчизняного законодавства з зарубіжним, дає змогу виділити необхідні рекомендації стосовно подальшого підходу до формування кримінально-правових норм.

Метою статті є визначення принципів формування кримінально-правових норм щодо злочинів проти національної безпеки на основі порівняльного аналізу кримінального законодавства України та країн Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до аналізу кримінального законодавства Литовської республіки, можна стверджувати, що злочини проти основ національної безпеки висвітленні у розділі XVI Кримінального кодексу (далі – КК)

Литовської Республіки, який має назву «Злочини проти незалежності, територіальної цілісності та конституційного ладу Литовської держави».

Необхідно виділити частину кримінально-правових норм розділу XVI КК Литовської республіки, котрі можна порівняти з аналогічними злочинами КК України. Це насамперед, злочини передбачені статтями 114 «Державний переворот», 115 «Посягання на життя президента Литовської Республіки», 117 «Державна зрада», 118 «Допомога іншій державі проти Литовської Республіки», 119 «Шпигунство», 120 «Колабораціонізм», 122 «Публічні заклики до насильницького порушення суверенітету Литовської Республіки» КК Литовської Республіки [4].

Також, даний розділ включає кримінально карані діяння за порушення міжнародних санкцій або обмежувальних заходів, встановлених законодавством Литовської Республіки відповідно до ст. 123¹ КК Литовської Республіки. Диспозиція вищезазначеної статті передбачає, що кожен, хто порушив міжнародні санкції, запроваджені в Литовській Республіці, або обмежувальні заходи, встановлені законами Литовської Республіки, і внаслідок цього завдав значної шкоди інтересам Литовської Республіки, карається штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до п'яти років. Юридична особа також несе відповідальність за діяння, передбачені цією статтею.

Дещо в іншій формі викладена норма, що передбачає відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Зокрема, ст. 109 КК України включає 3 частини, кожна з яких описує певні кримінально карані діяння. Так ч. 1 ст. 109 КК України, передбачає що дії, які були вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, а також змова про вчинення таких дій, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої. Відповідно ч. 2 ст. 109 передбачає покарання за публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів

із закликами до вчинення таких дій. А у ч. 3 ст. 109 КК України, закріплена кваліфікуюча ознака за діяння, передбачені ч. 2 та ч. 3 ст. 109 КК України, цими ознаками може бути те, що особа, котра вчиняє вищезазначені дії є представником влади або дії вчиняються організованою групою осіб [5]. Аналізуючи КК Литовської республіки можна сказати, що діяння аналогічне до ч. 2 ст. 109 КК України, закріплене в ст. 122 КК Литовської Республіки «Публічні заклики до насильницького порушення суверенітету Литовської Республіки», відповідно до якої особа, яка публічно закликала до насильства з метою порушення суверенітету Литовської Республіки чи зміни її конституційного ладу, повалення законної влади, посягання на її незалежність чи порушення цілісності території, створення для цих цілей збройних груп карається позбавленням волі на строк до п'яти років. Також варто зазначити, що діяння аналогічне до ч. 3 КК України, також передбачено окремою статтею КК Литовської Республіки. Це відповідно, ст. 121 «Створення та діяльність антиконституційних груп чи організацій», яка говорить про те, що особа, котра створила організацію чи збройну групу з метою незаконної зміни конституційного ладу Литовської Республіки, посягнула на її незалежність або порушення цілісності території чи особа, яка брала участь у діяльності таких організацій чи груп, карається позбавленням волі від трьох до десяти років. Тобто, аналізуючи вищесказане, можна прийти до висновку, що діяння, які передбачені у ст. 109 КК України, розділені на декілька окремих статей у КК Литовської Республіки.

Кримінально-правові норми законодавства Румунії щодо злочинів проти основ національної безпеки містяться у розділі X «Злочини проти національної безпеки» КК Румунії. Аналогічні до законодавства України кримінально-правові норми передбачені у статтях 394 «Державна зрада», 395 «Державна зрада шляхом передачі інформації про державну таємницю», 396 «Зрада шляхом допомоги ворогу», 397 «Дії проти конституційного ладу», 398 «Державна зрада вчинені президентом або іншим членом Вищої ради оборони країни», 399 «Ворожі дії проти держави», 400 «Шпигунство», 401 «Напад, який загрожує національній безпеці», 403 «Акти диверсії» КК Румунії [6].

Тут варто зазначити, що державна зрада, яка передбачена ст. 111 КК України, закріплена у декількох окремих статтях КК Румунії. Тобто, це вказує на відмінність у підході, що простежується у виділенні різних форм та суб'єктів діянь в окремі статті КК Румунії.

Відповідно, ст. 394. КК Румунії, передбачає, що вступ громадянина Румунії в контакт з іно-

земною владою чи організацією чи їхніми агентами з метою придушення або знищення єдності та неподільності, суверенітету чи незалежності держави шляхом: а) провокування війни проти країни або сприяння іноземній військовій окупації; б) підризу економічної, політичної чи державної обороноздатності; с) підневільне становище іноземної влади чи організації; г) сприяння іноземній державі чи організації у здійсненні ворожої діяльності проти національної безпеки карається позбавленням волі на строк від десяти до двадцяти років із заборобою користуватися певними правами. У ст. 395 КК Румунії передбачена особлива форма вчинення державної зради, згідно з диспозиції вищезазначеної статті, передача секретної державної інформації іноземній державі чи організації або їхнім агентам, а також отримання або володіння документами чи даними, які становлять державну таємницю, особами, які не мають прав їх знати, з метою їх передачі владі чи організації громадян іншої держави або їхніх агентів, вчинені громадянином Румунії, караються позбавленням волі на строк від десяти до двадцяти років і заборобою користуватися певними правами.

Також, в окрему статтю винесені суб'єкти злочину, це відповідно президент Румунії та вищі особи. В цій частині, кримінальні законодавства України та Румунії відрізняються, адже окремої статті чи кваліфікуючу ознаки, щодо суб'єкта з владними повноваженнями у кримінальному законодавстві України не передбачено.

Ст. 396 КК Румунії передбачає, що особа вчиняє державну зраду шляхом допомоги ворогу, у випадках коли особа передає території, міста, оборонні позиції, склади чи об'єкти збройних сил Румунії, які служать обороні; передає кораблі, літаки, машини, пристрої, озброєння або будь-які інші матеріали, які можуть бути використані для ведення війни; переходить на бік противника або виконує інші дії, які можуть сприяти активності противника або послабити бойову міць румунських збройних сил або союзних армій; воює або є частиною бойових формувань проти Румунської держави або її союзників. Вищезазначені діяння карається довічним ув'язненням або позбавленням волі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти років і заборобою користуватися певними правами.

Ст. 399 КК Румунії передбачає особливого суб'єкта злочину, це іноземці або особа без громадянства, яка вчинила дії передбачені ст. 394 та ст. 396. Тобто, у даному випадку можна говорити, що відповідної статті у КК України не передбачено, але можна знайти аналогічні діяння у декількох статтях КК України. Це наприклад, ст. 111² Пособництво державі-агресору у частині умисних дій, спрямованих на допомогу держа-

ві-агресору, збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора, вчинені іноземцем чи особою без громадянства. Проте, також варто зауважити, що кваліфікувати діяння як зазначене кримінальне правопорушення можна лише по відношенню до держави-агресора, в той час, як ст. 399 КК Румунії не передбачає держави-агресора як обов'язкового елементу кримінально-правової норми.

Ще однією особливістю КК Румунії є диспозиція ст. 410 «Неповідомлення про злочини проти національної безпеки», згідно з якою особа, котра, знає про підготовку або вчинення будь-якого із злочинів, передбачених ст. 394–397, ст. 399–403 та ст. 406–409 і негайно не повідомить органам влади про вищезазначене, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років. Також, у ч. 2 ст. 410 КК Румунії вказано, що лише неповідомлення щодо члена сім'ї не підлягає караності. На відміну від ст. 410 КК Румунії, кримінальне законодавство України не передбачає покарання за неповідомлення органів влади про кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки що готується або вже вчинене.

Угорське кримінальне законодавство містить злочини проти національної безпеки у розділі XXIV «Злочини проти держави» КК Угорщини. Аналогічні до законодавства України злочини передбачені у ст. 254 «Спроба силового повалення конституційного ладу», ст. 255 «Змова проти конституційного ладу», ст. 258 «Державна зрада», ст. 259 «Віроломство», ст. 260 «Допомога ворогу», ст. 261 «Шпигунство», ст. 262 «Шпигунство проти збройних сил союзників» КК Угорщини [7].

Необхідно зазначити, що КК Угорщини містить ст. 256 «Бунт», ч.1 цієї статті визначає, що будь-яка особа, яка бере участь у громадських заворушеннях, безпосередньою метою яких є запобігання роботи парламенту, президента Угорщини, Курія (Верховний суд Угорщини) або Уряду від здійснення своїх повноважень, делегованих Конституцією Угорщини, силою чи загрозою застосування сили, або з метою примусити їх зробити, або утримуватися від вчинення певних дій, то відповідно, така особа підлягає покаранню за вчинення злочину, санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від двох до восьми років.

У ч. 2 ст. 256 КК Угорщини також зазначено, що будь-яка особа, яка організовує або керує громадськими заворушеннями, передбаченими у ч. 1 ст. 256 КК Угорщини карається позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років.

Підготовка до вчинення злочину висвітлена у ч. 3 ст. 256 КК Угорщина. Так відповідно,

будь-яка особа, яка займається підготовкою до заворушень, карається позбавленням волі на строк від одного до п'яти років.

Також, ч. 4 ст. 256 КК Угорщини говорить, що будь-яка особа, яка виходить з бунту добровільно або за наказом влади перед будь-якими діями щодо вчинення насильства не буде переслідуються згідно кримінальним законодавством Угорщини за масові заворушення.

Необхідно також вказати на особливості ст. 259 «Віроломство» КК Угорщини, яка передбачає окрему статтю щодо діянь аналогічних до державної зради представником влади. У даній статті зазначено, що будь-який громадянин Угорщини, який встановлює або підтримує контакти з іноземним урядом або іноземною організацією, зловживає своїм статусом державної служби чи службовим мандатом і тим самим ставить під загрозу суверенітет, територіальну цілісність чи конституційний лад Угорщини, вчиняє злочин за який передбачається покарання у вигляді позбавленням волі на строк від двох до восьми років, або від п'яти до п'ятнадцяти років у воєнний час. А ст. 258 КК Угорщини визначає, що громадянин Угорщини, який встановлює або підтримує контакти з іноземним урядом або іноземною організацією з метою порушення суверенітету, територіальної цілісності чи конституційного ладу Угорщини вчиняє злочин, за який передбачає покарання у вигляді позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років. Також ч. 2 ст. 258 містить кваліфікуючу ознаку щодо великої шкоди діянь зазначених у ч. 1 ст. 258 КК Угорщини, також вчинене з використанням статусу державної служби чи службового доручення, у воєнний час або шляхом запрошення чи використання іноземних збройних сил. За вищевказані діяння передбачене покарання у вигляді позбавлення волі на строк від десяти до двадцяти років або довічне ув'язнення.

Відповідне розділення на окремі статті норм щодо державної зради в кримінальному законодавстві України відсутнє. З огляду на вищезазначене викликає питання з якою метою законодавець вирішив впровадити дві окремі статті у КК Угорщини, які дублюють одна одну в частини диспозиції кримінально-правової норми.

Ст. 260 КК Угорщини можна порівняти зі ст. 111² «Пособництво держави-агресору» КК України. У ч. 1 ст. 260 КК Угорщини зазначено, що будь-яка особа, яка під час війни шукає контакту з ворогом, щоб підірвати військову могутність Угорщини і хто надає допомогу та втішає ворога, завдаючи шкоди своїм власним або союзним збройним силам, вчиняє тяжкий злочин, який карається позбавленням волі на строк від десяти до двадцяти років або довічним позбавленням волі. Також, відповідно до

ч. 2 ст. 260 КК Угорщини, будь-яка особа, яка займається підготовкою до надання допомоги ворогові, карається позбавлення волі від двох до восьми років. Покарання за аналогічні діяння зазначені в ст. 111² КК України, згідно з якими умисні дії, котрі спрямовані на допомогу державі-агресору, збройним формуванням або окупаційній адміністрації держави-агресора, вчинені громадянином України, іноземцем чи особою без громадянства, караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

Серед іншого, в окрему статтю відокремлене діяння, котре передбачене у ст. 262 «Шпигунство проти збройних сил союзників» КК Угорщини. Згідно з цією статтею, будь-яка особа, яка займається шпигунством проти збройних сил союзників в Угорщині або на території іншої країни, котра перебуває в союзі з Угорщиною на підставі міжнародного договору про зобов'язання взаємної військової допомоги карається відповідно до санкцій передбачених ст. 261 «Шпигунство» КК Угорщини.

КК Латвійської республіки включає в себе розділ I «Злочини проти республіки». Серед них зокрема, ст. 59 «Дії, спрямовані на повалення державної влади», ст. 60 «Шпигунство», ст. 61 «Загроза життю чи здоров'ю депутата Латвійської Республіки, члена уряду чи іншої посадової особи», ст. 63 «Диверсія», ст. 65 «Заклики до насильницького повалення державної влади Латвійської Республіки або насильницької зміни державного апарату», ст. 65¹ «Заклики до підриву територіальної єдності республіки», ст. 65² «Заклики до ліквідації національної незалежності Латвійської Республіки [8]».

Вищезазначені злочини можна порівняти з кримінальними правопорушення передбаченими в розділі I «Злочини проти основ національної безпеки України» КК України.

Варто зазначити, що розділ I «Злочини проти республіки» КК Латвійської республіки містить також ст. 66¹ «Порушення санкцій, введених Радою Безпеки ООН», у котрій зазначено, що умисне порушення нормативно-правових актів, які регулюють дію санкцій, встановлених Радою Безпеки ООН в Латвійській Республіці, караються позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів оплати праці. Ті самі дії, якщо вони вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою, караються позбавленням волі на строк до восьми років з конфіскацією майна або без такої. Проте, можна стверджувати, що розділ I «Злочини проти основ національної

безпеки України» КК України аналогічних кримінально-правових норм не містить.

Необхідно також порівняти кримінальне законодавство Словацької республіки з КК України. Так відповідно, розділ VII «Кримінальні правопорушення проти республіки» КК Словацької республіки, містить правові норми, котрі можна порівняти з українським кримінальним законодавством. Серед них, можна виділити ст. 311 «Державна зрада», ст. 312 «Змова проти Словацької Республіки», ст. 317 «Диверсія», ст. 318 «Шпигунство» [9]. Також, варто зазначити, що всі злочини, котрі містяться у розділі VII «Кримінальні правопорушення проти республіки» також розподілені на дві частини. Перша частина це злочинні дії проти основ республіки, а друга частина описує злочинні дії проти безпеки республіки. Можна стверджувати, що такий підхід щодо поділу одного розділу на окремі частини не застосовується в КК України.

У розділі XVII КК Республіки Польща відображені злочини, котрі можна порівняти з кримінальним законодавством України. Вищезгаданий розділ КК Республіки Польща має назву «Злочини проти Республіки Польща» і включає в себе ст. 127 «Дії спрямованні на позбавлення незалежності, відокремлення частини території або зміни конституційного ладу Республіки Польща», ст. 128 «Дії спрямовані на примусове усунення конституційної влади Республіка Польща», ст. 130 «Шпигунство», ст. 133 «Публічні образи народу або Республіки Польща», ст. 134 «Посягання на життя президента Республіки Польща», ст. 135 «Напад на президента Республіки Польща» КК Республіки Польща.

Серед вищезгаданих статей КК Республіки Польща, необхідно виділити ст. 134 «Публічні образи народу або Республіки Польща», яка передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 3 років за публічні образи народу або Республіки Польща. Можна стверджувати, що розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України» КК України не містить аналогічних кримінально-правових норм. Також, КК Республіки Польща містить ст. 135 «Напад на президента Республіки Польща», яка передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від трьох місяців до п'яти років за активний напад на президента Республіки Польща. Аналіз кримінального законодавства України вказує, що окрема кримінально-правова норма виділена лише щодо посягання саме на життя президента України і закріплена у ст. 112 «Посягання на життя державного чи громадського діяча» КК України.

Висновки. Необхідно зазначити, що в цілому кримінальне законодавство проаналізованих країн Європейського Союзу містить схожі кри-

мінально-правові норми щодо злочинів проти основ національної безпеки, проте є деякі, кримінально каранні діяння, котрі містяться в законодавстві вище зазначених країн і не мають аналогів у КК України. Це зокрема, злочини за котрі передбачена відповідальність за порушення санкцій у кримінальному законодавстві Литовської та Латвійської республік. Це наприклад, ст. 123¹ «Порушення міжнародних санкцій або обмежувальних заходів, встановлених законодавством Литовської Республіки» КК Литовської Республіки або ст. 66¹ «Порушення санкцій, введених Радою Безпеки ООН» КК Латвійської Республіки. Також варто відмітити, що в більшості розглянутих країн, санкції статей, передбачають межі покарання більші, ніж у КК України. Зокрема, санкція ч. 2 ст. 114 «Державний переворот» передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від десяти до двадцяти років або довічним позбавленням волі, аналогічна кримінально-правова норма зазначена у ч. 1 ст. 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади» передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без конфіскацією майна. Також, відповідно до ст. 311 «Державна зрада» КК Словацької Республіки, санкція вищезазначеної статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти років або довічним позбавленням волі, а ст. 394 «Державна зрада» передбачає, що особа, котра вчинила діяння зазначені в цій статті, карається позбавленням волі на строк від десяти до двадцяти років із заборонаю користуватися певними правами. У свою чергу ч. 1 ст. 111 «Державна зрада» КК України вказує, що санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої. Лише ч. 2 ст. 111 КК України передбачає максимальну міру покарання у вигляді довічного позбавлення волі в період дії правового режиму воєнного стану.

Література

1. Кузнецов В.В., Сийпловіч М.В., Нестерова І.А. Злочини проти основ національної безпеки України: нові виклики сьогодення. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/278369/273089>
2. Чуваков О.А. Актуальні питання щодо вдосконалення кримінально-правової охорони основ національної безпеки України. URL: <https://journals.visnyk-onu.od.ua/index.php/law/article/view/30/28>
3. Порівняльно-правова характеристика відповідальності за злочини проти основ національної безпеки за вітчизняним та зарубіжним кримінальним законодавством. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/4_2015/part_3/34.pdf

4. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. URL: https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=66150#

5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

6. Cod penal al României. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223635>

7. Büntető törvénykönyv. URL: https://thb.kormany.hu/download/a/46/11000/Btk_EN.pdf

8. Latvijas kriminālkodekss. URL: <https://likumi.lv/ta/id/318953-latvijas-kriminalkodekss>

9. Trestnэ zбkon Slovenskej republiky. URL: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/20180701>

10. Kodeks karny Rzeczypospolitej Polskiej. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D1997053Lj.pdf>

Анотація

Бондар В. В. Порівняльна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України та країн Європейського Союзу. – Стаття.

У статті проведений порівняльний аналіз розділу I «Злочини проти основ національної безпеки України» Кримінального кодексу України з аналогічними розділами кримінальних законодавств Литовської республіки, Румунії, Угорщини, Латвійської республіки, Республіки Польща та Словацької республіки.

При проведенні дослідження були встановлені підходи до формування кримінального законодавства щодо злочинів проти основ національної безпеки України та країн Європейського Союзу. Також були проаналізовані побідні кримінально-правові норми декількох країн в порівнянні з кримінальним законодавством України. Особливу увагу приділено аналізу ст. 123¹ «Порушення міжнародних санкцій або обмежувальних заходів, встановлених законодавством Литовської Республіки» Кримінального кодексу Литовської республіки та ст. 66¹ «Порушення санкцій, введених Радою Безпеки ООН» Кримінального кодексу Латвійської республіки, як підходу до впровадження санаційного законодавства до розділу, котрий містить кримінально-правові норми щодо основ національної безпеки вищезазначених країн.

Підсумовується, що Кримінальний кодекс України в частині злочинів проти основ національної безпеки, має багато аналогічних кримінально-правових норм з кримінальним законодавством країн Європейського Союзу у сфері основ національної безпеки. Проте, існують також і очевидні розбіжності. Зокрема, кримінальне законодавство країн Європейського Союзу побудовано таким чином, що розділ, який описує кримінально карані діяння проти основ національної безпеки, включає в себе злочини у сфері охорони державної таємниці, а також злочини проти миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку. В законодавстві України, кримінально-правові норми, котрі регулюють питання охорони державної таємниці та питання міжнародного правопорядку віднесені до окремих розділів Кримінального кодексу України.

Ключові слова: санкція статті, кримінальне законодавство, державна зрада, шпигунство, диверсія.

Summary

Bondar V. V. Comparative characteristics of crimes against the fundamentals of Ukraine's national security and the countries of the European Union. – Article.

The article analyzes «Crimes against the fundamentals of Ukraine's national security» of the Criminal Code of Ukraine with similar sections of the Criminal Law Codes of the Republic of Lithuania, Romania, Hungary, the Republic of Latvia, the Republic of Poland and the Slovak Republic.

During the research, the approaches to the formation of criminal legislation regarding crimes against the foundations of national security of Ukraine and the countries of the European Union were established. Also, the similar legal norms of several countries were analyzed in comparison with the criminal legislation of Ukraine.

Attention is drawn to the analysis of Art. 123¹ «Breach of the international sanctions or restrictive measures established by the legislation of the Republic of Lithuania» of the Criminal Code of the Republic of Lithuania and Art. 66¹ «Breach of sanctions imposed by the UN Security Council» of the Criminal Code of the Republic of Latvia, as an approach to the implementation of remedial legislation to the section which contains

legal norms regarding the national security foundations of the above-mentioned countries.

It is concluded that the Criminal Code of Ukraine, in terms of crimes against the foundations of national security, has many similar legal norms with the criminal legislation of the countries of the European Union, in the field of the foundations of national security. However, there are also obvious differences.

In particular, the criminal legislation of the countries of the European Union is structured in such a way that the section that describes criminal acts against the foundations of national security includes crimes in the field of protection of state secrets, as well as crimes against peace, human security and international legal order. In the legislation of Ukraine, legal norms that regulate the protection of state secrets and international legal order are assigned to separate sections of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: sanction, criminal legislation, treason, espionage, sabotage.